

Kunning um blóðpropp og gitnaðarfyrirbygging

Nýtsla av samansettari hormonellari gitnaðarfyrirbygging (p-bollar, p-plástur ella vaginalringur, sum innihalda bæði østrogen og gestagen) gevur eina hægri váða fyri at fáa blóðpropp.

Sum heild er vandin sera lágur, men blóðproppar kunna verða álvarsligir og í fáum førum deyðiligir.

Tað er týðningarmikið, at tú, sum p-bolla brúkari, kennir vandarnar og veit hvørji tekinini kunna verða.

Vandin at fáa blóðpropp er størst:

- Tað fyrsta árið tú tekur samansetta hormonella gitnaðarfyrirbygging (eisini um tú byrjar aftur eftir ein steðg uppá 4 vikur ella meira)
- Um tú sera yvirvektig
- Um tú ert eldri enn 35 ár
- Um onkur í nærmastu familju hevur havt ein blóðprpp á ungum árum (t.d. undir 50 ár)
- Um tú hevur átt eitt barn innan fyri 2 vikur
- Um tú roykir

Vandin er enn hægri, um tú hevur fleiri av omanfyristandandi risikofaktorum.

Tú kann ikki brúka samansetta hormonella gitnaðarfyrirbygging um:

- Fyrr hevur havt blóðpropp (í beini, hjarta ella heila)
- Hevur í at bregða at fáa blóðpropp (genetiskt disponerað)
- Hevur eina sjúku, sum ger at tú fær lættari blóðpropp (t.d. sukursjúka, sera høgt blóðtrýst, høgt feitt í blóðinum, onkur sløg av migrenu)

Far til lækna um upplivir:

- Kraftiga pínu í øðrum beininum ella tað hovnar
- Knappliga óforklárliga andaneyð ella skjótan andadrátt
- Kraftiga bringupínu, kanska við útstráling
- Viknan ella lammilsí í andliti, armi ella beini

Ver serliga uppmerksom um tú:

- Júst er skurðviðgjørð
- Hevur verið seingjarliggjandi/sitandi í longri tíð (t.d. vegna sjúku)
- Hevur flogið

Minst til at siga við læknan, sjúkrasystir ella skurðlækna, at tú tekur samansetta hormonella gitnaðarfyrirbygging.

